

Список використаних джерел :

1. Аветисян С.С. Соучастие в преступлениях со специальным составом: Монография / С.С. Аветисян. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2004. – 467 с.
2. Байда А.А. К истории вопроса об уголовной ответственности за незаконную лечебную деятельность / А. А. Байда // Проблемы законності: Респ. міжвід. наук. зб. / Відп. ред. В. Я. Тацій. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2009. –Вип. 72. – С. 125-131.
3. Бойцов А.И. Преступления против собственности / А.И. Бойцов. – СПб.: Юрид. центр Пресс, 2010. – С. 775.
4. Бородин С.В. Квалификация преступлений против жизни / С.В. Бородин. – М.: Юрид. лит, 1977. – С. 240

Лисенко С.С., студент

Науковий керівник: Скок О.С., к.ю.н.,

викладач кафедри кримінально-правових
дисциплін юридичного факультету

(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ)

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ СКАДУ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТАТЕЮ 120 КК УКРАЇНИ (ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА)

Відповідно до ст. 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю. Стаття 27 Конституції України закріплює право на життя як головне невід'ємне природне право кожної людини. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави – захищати життя людини. Зазначені положення Конституції України відповідають загальновизнаним принципам, сформульованим у Загальній Декларації прав людини, Європейській Конвенції з прав людини, Міжнародному Пакті про громадянські та політичні права та ін.

Правова охорона життя людини від злочинних посягань забезпечується нормами Кримінального кодексу України. У зв'язку з цим, актуальним вбачається розгляд встановлення кримінальної відповідальності за злочини проти життя людини.

Одним із злочинів, що посягає на життя людини, відповідальність за який передбачена вітчизняним законодавством в ст. 120 КК України, є доведення до самогубства. Особливістю даного діяння є те, що, хоча саме самогубство є одним із різновидів неприродної смерті, але, при цьому, доведення до самогубства – єдиний злочин проти життя особи, який не охоплюється поняттям вбивства [1, с. 260].

Доведення до самогубства – злочин, який становить суттєву суспільну небезпечність, адже наслідком його вчинення є не лише порушення біологічного процесу існування людини, а й негативний вплив на нормальне функціонування суспільних відносин. Стаття 120 КК України передбачає відповідальність за доведення особи до самогубства або до замаху на самогубство, що є наслідком жорстокого з нею поводження, шантажу, примусу до вчинення протиправних дій або систематичного приниження її людської гідності [2].

Об'єктом злочину, передбаченого статтею 120 КК України, прийнято вважати групу однорідних суспільних відносин, що забезпечують безперешкодну реалізацію невід'ємного права на життя людини та на захист її від протиправних посягань [3, с. 120]. Безпосереднім основним об'єктом доведення до самогубства є суб'єктивні відносини, що мають своїм змістом право особи на життя, на вільний вибір у розпорядженні своїм життям, реалізацію та охорону цього права. Додатковим об'єктом є людська честь та гідність, на які справляється негативний психологічний вплив, що сприяє формуванню у потерпілого негативного психологічного комплексу із приводу уявлення про свою особистість [4, с. 116].

Об'єктивна сторона статті 120 КК України характеризується як діяння, спрямоване на доведення потерпілого до самогубства або замаху на

самогубство. Злочинні наслідки мають альтернативний характер, ними можуть бути як самогубство потерпілого (передбачається смерть потерпілого), так і замах на самогубство (відсутність смертельного результату). Злочин буде вважатися закінченим з моменту безпосереднього здійснення акту суїциду, незалежно від настання фактичних наслідків (шкоди здоров'ю суїцидента може бути не завдано зовсім) [5, с. 850].

Скоєння злочину, передбаченого статтею 120 КК України, є можливим як шляхом дії, так і бездіяльності. Однією з обов'язкових ознак об'єктивної сторони злочину у статті 120 КК України є спосіб скоєння злочину, який виражається у формі жорстокого поводження, шантажу, примусу до протиправних дій, систематичного приниження людської гідності потерпілого.

Суб'єктом злочину, передбаченого статтями 120 КК України, може бути фізична осудна особа, яка до скоєння злочину досягла шістнадцятирічного віку. Це є однією з необхідних умов притягнення особи до кримінальної відповідальності. В основі встановлення віку суб'єкта злочину, як правило, лежить рівень свідомості неповнолітнього, тобто здатність цієї особи практично усвідомлювати, що відбувається в об'єктивному світі та відповідно до цього осмислено і цілеспрямовано вчиняти ті або інші дії.

Суб'єктивна сторона складу злочину, зазначеного у статті 120 КК України, характеризується умисною формою вини. До факультативних ознак суб'єктивної сторони цього злочину відносяться мотив та мета злочину. Мета у злочинця одна - довести жертву до самогубства шляхом створення їй таких умов, за яких жертва сама позбавить себе життя. Обрані злочинцем дії сприяють досягненню мети, вираженої в самогубстві потерпілого, і є головною ознакою, яка дозволяє кваліфікувати дії винного як доведення особи до самогубства або до замаху на самогубство.

Всесвітня організація охорони здоров'я опублікувала статистику рівня самогубств у світі. В Україні зафіксовано 20,1% самогубств на 100 тисяч населення. Найнижчі показники рівня самогубств в Європі зафіксовано в Азербайджані (3,3%), Таджикистані (4%), Албанії (4,3%), Греції (4,3%), Кіпрі

(4,7%), Вірменії (5,4%), Ізраїлю (5,5%), Боснії і Герцоговині (6%), Мальті (6%) і замикає десятку Грузія (6,7%). Найвищий рівень самогубств серед європейців: в Литві (32,7%), Казахстані (27,5%), Білорусі (22,8%), Польщі (22,3%), Латвії (21,7%) [6].

За даними МНС зараз в Україні здійснюється близько 20 суїцидів на кожні 100 000 чоловік. Це менше, ніж, наприклад, в економічно благополучних Фінляндії (37/100 тис. населення), Швейцарії (34/100 тис.), Австрії (31/100 тис.), Угорщині (27/100 тис.), Норвегії (24/100 тис.). В Європі велика частина скоєних суїцидів припадає на доросле покоління - переважно чоловіків у віці 55 років і старше. У нашій країні на частку молодих людей відсоток самогубств набагато вище, ніж серед старшого покоління [7]. Найбільший рівень смертності в результаті завершених суїцидів зафіксований у промислових регіонах Східної України (в середньому 33,6 на 100 тис. населення) і в районах, постраждалих внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС (в середньому 34,5). Однак, соціологи стверджують, що офіційна статистика самогубств значно нижче реальних цифр (в 2-4 рази), оскільки в неї потрапляють тільки явні випадки. Також ніким не фіксуються випадки невдалих спроб, яких у 7-10 разів більше [7].

Отже, самогубство є проблемою не тільки в нашій державі, а й інших країн світу. Кримінальний кодекс України, встановлюючи відповідальність за доведення до самогубства, передбачив достатньо суворі санкції за таке діяння, межі яких визначаються покараннями у виді обмеження волі на строк до трьох років або позбавленням волі на той самий строк (ч. 1 ст. 120 КК України), обмеження волі на строк до п'яти років або позбавлення волі на той самий строк (ч. 2 ст. 120 КК України), позбавлення волі на строк від семи до десяти років (ч. 3 ст. 120 КК України).

Список використаних джерел:

1. Колінько О.О. Доведення до самогубства: порівняльна характеристика українського і зарубіжного кримінального законодавства / О.О. Колінько // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 1. – С. 258-264.

2. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/print>.
3. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / За заг. ред. В. Г. Гончаренко, П. П. Андрушка. – К. : Форум, 2005. – Кн. 1. – 750 с.
4. Гусак О.А. Проблеми визначення родового об'єкта доведення до самогубства / О.А. Гусак // Правова держава. – 2013. – № 16. – С: 116-121.
5. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. – 4 вид., переробл. та доповн. / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К. : Юридична думка, 2007. – 1184 с.
6. В Україні зафіксовано 20,1% самогубств на 100 тис. населення – ВООЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unn.com.ua/uk/news/1665278-v-ukrayini-zafiksovano-20-1-samogubstv-na-100-tis-naselen>.
7. Кожні сорок шість хвилин в Україні хтось добровільно прощається з життям. Серед самогубців - все більше молоді. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tsn.ua/ukrayina/epidemiya-samogubstv-ukrayinska-molod-vse-chastishe-zvodit-rahunki-z-zhittyam.html>.

Літвінов В.І.,

старший викладач кафедри кримінально-правових
дисциплін юридичного факультету
(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ)

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ДЕТЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах розвитку громадянського суспільства, розширення демократичних принципів щодо захисту прав людини, захисту інтересів юридичних осіб особливої актуальності набуває процес розвитку послуг приватних охоронних та детективних структур, як певної альтернативи державним правоохоронним органам. В теперішній час Верховна Рада України